

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАНА“
вносить: в Австрії:

на цілий рік . . . . . 24 К
на пів року . . . . . 12 К
на чверть року . . . . . 6 К
на місяць . . . . . 2 К

За границю:

на цілий рік: зі щоденною ви-
сылкою 7 доларів або 14 рублів;
з висылкою двічі в тижні 6 до-
ларів або 12 рублів; з висылкою
що суботи 5 доларів або 10 руб.
Поодинокое число по 10 сотників.

Телефон Редакції ч. 1484.

Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-суспільний дневник.

„Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руско ми оєрце і віра руска“. — З Русланових послів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня крім
неділь і руских свят о 5 год
по полудні. — Редакція, адміні-
страція і експедиція „Руслана“
при ул. Хмельовского ч. 15, II
поверх. Експедиція місцеві
в Агенції Соколовск г. ул. Я
гайлоньска ч. 4.

Рукописи звертає ся лише а
попередню застору.

Рекламації лише неопечатані
в видні від пошта. — Оповістки
звичайні приймають ся по цілі
20 с. від стрічки, а в „Надсе-
нім“ 40 сот. Подяки і прані
дonesеня по 30 сот. від стрічки.

3 парламентарних кругів

пишуть нам:

Чим більше зближає ся пора діяльності
законодатних тіл, тим більше висуває ся на-
перед питане, коли буде скликана державна
рада? Всякі конгреси, що в останніх часах
відбували ся у Відні, спровадили там чимало
послів, а в кульоарах парламенту зародило ся
знов, розвели ся живі розмови на політичні
теми, а головним питанням, около котрого о-
бертала ся розмова, було — коли збере ся
держ. рада? Обговорювано голоси дневників
в сій справі, вказувано на домагання виборчих
кругів, котрі домагають ся законодавчої ро-
боти, але ніхто не міг сказати нічого певно-
го, бо навіть не всі сойми мають бути скли-
кані на осінню сесию.

Скликання держ. ради домагають ся го-
ловно Німці, але трудности для законодавчої
успішної роботи висувають ся з інших сто-
рін. Алеж і се правда, що й чеські Німці ли-
ше тому домагають ся скликаня держ. ради,
щоби правительству показати грізний п'ястук
і тим осланути се, чого їм не достає до три-
юмфу, себ то усунена міністерства гр.
Штірґка і намісника кн. Туна. А з другого
боку є інші противники парламенту, котрі
бажалиб его розбити з інших причин. Бачи-
мо тут польських людовців в Ставінським, че-
ських радикалів, ліво крило полудесних Сла-
ван і укр. клуб. Передовсім отже переговори
в Чехах і в Галичині повинні вийти так ко-
рисно, щоби роздратоване крайних живел
втякомирило ся і уможливило вступну бодай
роботу законодавчу.

Погляди послів зібраних під сю пору у
Відні гублять ся лише в здогадах. Одні ду-
мають, що державна рада збере ся в другій
половині жовтня, другі знов запевняють, що

се не буде скорше, як з початком листопада.
А серед тих здогадів і міністер-предсідник і
предсідник посол. палати дістають письма і
візваня, в котрих домагають ся як найкор-
шого скликаня держ. ради. Сі домагання ви-
кликують певне зачудоване. Вправді потреба,
щоби держ. рада як найкорше зібрала ся,
бо має чимало пильних справ полагодити, од-
нак ще пильніші є справи кравів, котрі мали
бути в кр. соймах ухвалені, от хоч би під-
моги задля живлових шкід, а в галицкім сой-
мі виборча реформа. Гр. Штірґ і гр. Берх-
тольд, а крім них мало що не всі міністри
не користували ся сего року відпустками,
отже не можна їх посуджувати о рівноду-
шність, а так само колиб, як говорять пра-
вительство бажало правити без парламенту,
то булоб не тільки завело в Чехах адміністр.
комісію, але й накинуло угоду. Однак колиб
справді кр. сойми і держ. рада не здобули
ся на правильну і успішну законодавчу робо-
ту, то правительству не оставалоб нічого ін-
шого, як ужити §. 14-го в державі а в краях
хватити ся ріжних віймових заряджень і
октройованя. Очевидно до таких середників
взялоб ся правительство не так з власної по-
нуки, як з неминучої konieczности, хоч не мо-
жна теперішньому правительству приписувати
ворожого настрою супроти держ. ради і краів.
Наколи держ. рада покаже ся бездільною, то
можливо, що в кульоарних розмовах будуть
мевше обговорювати скликане парламенту а
більше его скорше чи пізніше розв'язане.

Просимо домагати ся „Руслана“ по всіх
реставраціях, каварнях, торговлях і приєдну-
вати нам нових передплатників в кругах сво-
їх знакомих.

II. Конгрес австрійський для охорони дїтїй і плеканя молодежи.

(Допись з Сольногорода).

(Конець).

В 2-ім відділі виголосив замітну промо-
ву радник віденського магістрату др. Донт
про становище Відня що до
начерку закона про охоронне
вихованє і зазначив, що лише більші
міста мають потрібні засоби, яких вимагає
така опіка над дїтьми. Управа міста зоргані-
зувала при заводівім опікувєстві відповідну
новітним вимогам охорону немовлят удержує
чимало фреблївок для дїтїй в передшкільнім
віці, а тепер також розтягає свою опіку над
дїтьми, що покінчили школу, а так само у-
строєно для дїтїй лічничі заклади в Альпах
і над морем. До начерку закона подав бесід-
ник ще додатки.

Старший комісар віден. поліції др.
Валькоф подав звіт з адміністр.
задач на полі охорони дїтїй
і зазначив потребу зібраня норматив-
них постанов що до поступованя по-
літичних і поліційних властей
супроти дїтїй і молодежи. Засновани міс-
цевих організацій приватних то-
варств для охорони молодежи є найуспішні-
шим середником для змаганя на тім полі, а
державні (судові і адміністраційні) власти
повинні собі в тім пособляти.

На 2-их загальних зборах
конгресу в суботу перед полуднем подав
правит. радник. Віндт огляд поліційної о-
хорони молодежи. Віденська поліція дійшла
до погляду, що годі виждати ухваленя за-
кона нового для охорони молодежи, або но-

вого шкільного закона або нового закона про
привалежність і тому у власнім обсягу ви-
дала 1. лютня 1909. окреми й роз-
порядок про охорону молодежи.
Він згоджує ся з выводами Віндта,
але додає, що й шкільні власти повинні діла-
ти в порозуміню в тих справах з іншими
адмін. властями.

Потрібно також зміни закона про прива-
лежність, бо коли хто з молодежи
попаде в нужду, тоді звичайно відка-
зують ему помочи задля непривалежності до
громади.

Промовляли відтак др. Гайніш яко
звітник 1. відділу і др. Офнер як пред-
ставник відмінних поглядів від звіту д-ра Гай-
ніша, а іменем 2-го відділу др. Міллер.
На останку предсідник др. Бернрайтер,
зібравши основи розправ в обох відділах кон-
гресу, зазначив, що конгрес посунув справу
цілу значно вперед і осягнув дійсні успіхи
але виконанє тих поглядів в житю буде мо-
жливе, наколи державна рада ухвалить doty-
чні закони і потрібні на се грошеві засоби.
Конгрес сповнив свою задачу, висловив при-
людно свої погляди і домагання. На сім закін-
чили ся наради конгресу.

„Віз і перевіз“.

(Відповідь бесіменному авторови (рефлексий
святченика) „Наслідки ставіславської ориєн-
тації“).

(Дальше).

IX.

Нам треба сотворити щось, що би запев-
нило справі християнській а не нашій непо-
рушній вплив, де би були пятно Христове і

Мандоліна.

Василь Підпенюк і Гриць Соловій піли
горівку, а Микола Волох пив пиво, бо від го-
рівки і гараку присяг ще перед двома роками
як у бійці ребро ему зломали. Всі три гово-
рили про сільські новини, про дїтїй і засїви та
переповідали собі се, що зачули від людей
або в часописїй. Все статочно, помалу і по-
важно, без образи божої і людскої.

Аж надїйшов до коршми Іван Костишин
і привіс лист від свого сина, що вчив ся в
учительській семінарії в С. В листі була бесі-
да про Волохового сина, також ученика семі-
нарії. Про се й пішла тепер розмова між
господарями, вже не така мила як доси.

— Прочтайте лист, коли ласка — по-
просив Волох. — Добре що пише про мого
Стефана?

— Не дуже.

— Ов?

Правду сказати, Волох про свого сина
у школі зовсім не дбав і лишив его на вла-
сну поміч та на ласку людей, але в серці
своїм він завсїгда тішив ся, що син ему вдає
ся, і тому стрвожив ся, як почув немилу
вістку.

— Що ж там такого?

— А таке, що ваш Стефан на манівці
війшов. З якоюсь Мандоліною уже ло місті
водить ся і навіть спить. Невістку будете
мати.

— Що ви не кажете?!

— А так! Ось ту в листі пише мій син;
я вам прочитаю: „Я граю на скрипці, а Во-
лохів Стефан має дуже красну мандоліну і
так в нїй залюбив ся, що не розлучає ся з

нею і навіть, як іде спати, то кладе її коло
себе. Часом і по місті ходить з нею ра-
вом.“

— Чи чуваш хто таке?! — застогнав Во-
лох як ранений.

— Адже ему не більше як вісімнадцять
років таї таке вже починає! З Магдалінами
водить ся! Що з него буде?

— Пропаде хлопце! — сказав коротко
Василь Підпенюк.

Соловій додав:

— Но, знаєте, куме, у великім місті
всякі дївки бувають. Вітрогонц, — не вам
кавати. Чипить ся така Магдаліна хлопця..
то се то те... вичекає, поки до хліба дійде,
а потім бери, чи хоч чи не хоч! І до суду за-
півзе, як не схоже. А сама грейцара при ду-
ші не має та ще й ганьба на всю фамілію,
бо ледащо.

А Костишин доповів:

— Ви би, сусїдо, поїхали та подивили
ся. Шкода хлопця!

Вся радість, яка від пива і розмови при-
збирала ся в душі Волоха за попередню го-
дину, тепер щезла. Він важко встав із за сто-
ла і сказав твердо: „Я душу випру з не-
го!“

Заплатив і пішов зжурений до хати.

Дома розповів все жінці і смуток его ще
побільшав, як побачив, що жінка заломила
руки і почала плакати. Поплакавши, она по-
радила також, поїхати до сина. Добре, що в
хаті валяв ся ще деякий грїш за продані по-
росята, і жінчиної поради можна було послу-
хати.

На другий день по полудні Волох був
уже в місті С. Приїхав зелїзницею. Він знав,
що син живе у якогось вольного від суду,

але як сей вольний називає ся і при якій
улиці мешкає, сим він доси не цікавив ся,
бо не мав гадки відвідувати сина. Тому зо
дві години блукав від суду до семінарії і на-
зад, заким припадково від якогось Стефано-
вого товариша довідав ся, куди має іти.

Сердитий і втомлений застукав до ком-
нати свого сина, де було чути гогос мандо-
ліни.

— Татуно! — скрикнув син радісно,
побачивши батька, поклав мандоліну на ліж-
ко і припав до батьківської руки.

В голосі Стефана було стілько невинної
радісти, що старий Волох спершу на хвили-
ну злагіднів. Але в нїм за цілу добу нааби-
рало ся за багато гнїву, щоб відразу подо-
брити; тому наперед розглянув ся по убогій
студентській комнаті з чотирма ліжками і сто-
лом по середині і, коли нікого не побачив,
на щирій привіт сина відповів дуже при-
кро:

— Слухай, волоцюго! Кажи мені щирю
правду, що є в тою Магдаліною, що ти з нею
по місті водиш ся на встид, на ганьбу, на
публіку?

— Якою Магдаліною?! — здивував ся
син і зараз здогадав ся. — Чи не мандоліну
маєте ви на гадці?

— Все одно, як називає ся, але як ти
сьмієш з такими дївками волочити ся по мі-
сті?! Костишин писав, що він грає на скрип-
ці, коли має час, а ти на публіку найшов со-
бі якусь Мандоліну...

— Ха! ха! ха! — засьміяв ся син. — А от
моя мандоліна на ліжку! Се не дївчина, тіль-
ко інструмент.

Старий батько не повірив зразу і ще й
розсердив ся.

— Що?! Ти мені старому будеш баки
забивати?! Нїби я не чув, що є Магдаліна чи
Мавдаліна?! Кажу тобі, поамятавш ти мій
кулак!

— Алеж, татуно! Ви сего не зрозуміли!
І я на скрипці граю — ось моя скрипка! —
але я купив собі ще й мандоліну, отсей ін-
струмент, і граю. Дуже мені подобає ся. Ту
зараз прийдуть мої товариші і ми вам за-
граємо.

— Заграй такому дурневи, як ти сам, а
не мені! — відповів батько твердо, але вже
зовсім втратив певність, чи по его боці прав-
да, чи по синовім, сів на кріслі і за-
мовк.

— Якже я вас переконаю? — говорив
тимчасом син. — Спитайте людей, коли не
вірєте! Ви такого інструменту ще не бачили
і не чули, як називає ся, таї тому... Ось уже
йдуть! Ми маємо пробу.

На улиці ученики-мандоліністи грали
марша і йшли просто до Стефанової комна-
ти. За хвилину було вже їх ту у комнаті ра-
зом зі Стефаном вісім і шістьох з них мали
то більшу то меншу мандоліну, а два мали
гітари.

Великий сьміх настав, коли Стефан роз-
повів товаришам батькове підозрінє. Всі об-
ступили старого з інструментами і, не умо-
вивши ся, заграли такого завязятого марша,
що аж мурашки пеза плечі ходили. Старий
Волох хотів видобути ся з громади веселих
хлопців, троха ще сердив ся, але по лиці его
розливалася щораз більша радість і він вкін-
ця засьміяв ся.

— То се мандоліни?!

— Мандоліни, мандоліни, не Магдаліни —
говорили весело хлопці. — Ви не чули ще
такого?

дух католицький і де би всі чесні люди найшли опору і поміч. Нам треба поклякати відповідно до обставин організації такі, які могли б свідчити перед форум публичним, що в нас є сила і моральна і фізична. Без того ми станемо „кимвалами“ розбитими, станемо посміховищем і наругою світа, без того ми справи християнської не удержимо.

Нехай звідки хоче вийде організація, чи від Союзу христ. сусп., чи від сьв. Павла, чи від особного ad hoc комітету умих людей, але нехай буде щось. А так в нас всі стогнуть, всі нарікають, що християнство і его дух в народі завмирає а не зроблять героїчного кроку наперед і не дадуть народови організації а лиш насильно его тягнуть в дотеперішні хоч буває і не злі і наразі на око християнські організації, однак всегда небезпечні всегда можливі стати ся антихристиянськими. Се наш засадничий блуд і того треба позбутися.

Вам також, отченьку з „Діла“, раджу, роздумайте собі добре над сею справою а може і Ви зрозумієте се, що вся т. зв. станіславська орієнтація не є нічим иншим як лиш увільненням від старого звичаю робити, але не оглядаючи ся на се, чи се буде пожиточне в найдальшій будучині для справи християнської. Она прямує дотеперішні наші задивлюваня хибні змінити і повести нас всіх на властиву нам дорогу. Не є она проте ні киринею, ні зрадою, ні безглуздом, але є політично-моральною акцією з дуже широким і обемистим виднокругом і надією на будучність.

Дивно лиш, що багаті навіть умних і щирих людей єї не звізнало і єї ваги не доцінює. Онаж прямує до зближення з народом, — не втікати від нього а для нього і серед нього працювати велить, онаж не замикає ся в якусь тайну організацію, але хоче зло направити, тому поручає особні організації, не зависмі від т. зв. ліберальних, а що єї направи не мають попертя ні в одній народній партії, то она шукає собі пролому в иншим боці і творить тому нову партію. Партійність булаб шкідлива тоді, як би все було в ладі, але коли є зло, то прецінь є навіть обовязок его поборовати, тож утворено особну партію християнську, яка має на меті християнські засади в житє вводити і утворити непобідиму твердиню в Христ. сусп. Союзі, котрий на разі є єї найближчий по ітенціям і цілям. Коли радикали без гуку-стукну опановують при помочи навіть священників нарід, то далеко більше право має та верства в нашій суспільности, котра з народом живе, в народі працює

— Звідки мав чути? А се файне! От би таку музику на весіле! Ну, заграйте ще що! Старий сів собі з боку на синовій ліжку, а хлопці посідали навколо стола, розіклали підпори на ноти і почали грати. Стефан стримував їх то казав далі грати — батько зрозумів, що син ту провідником.

Грала добру годину. Уже старому аж навкучило ся і він трохи не задрімав, але з серця его за той час зовсім уступила ся злість і натомість зайшли туди тихе вдоволенє і безжурність... Не пропаде син!

На другий день він був уже у себе в селі. Тут так довго не міг утихомирити ся, поки не найшов Костишина і Соловія і не розповів їм, що бачив.

— Тільки-м дурно видав гроші на дорогу через вас — нарікав він.

— А невістка гарна? — питав ся Соловій.

— Та яка там невістка?! Мандоліна се інструмент, а не дівчина. Оттак як половина видовбаного гарбуза з покришкою і ручкою, на тім струні і по тих струнах тре ся таким патичком. Се кладуть на живіт — оттак-о! — (Волох показав на собі) — ту ліва рука перебирає, а ту права, сюди й туди. А є ще магдаліни і більші, такі, як корито, тільки позагинані, — то на них пальцями перебирає ся і они мають грубший голос. Там у сина була їх ціла громада. Грала мені до самого вечера, як на весілю. А ви таке вигадали на мою дитину! Як чого не розумієте, то не ганьбіть мені хлопця!

— Всяке люди вигадують — боронив ся Костишин. — Хто там все може знати! Але ви не дуже вірте; може оно так, а може й ні.

О. М.

і хоче в народі на полі політичним і иншим напрямів суспільних нарід зорганізувати в християнським дусі. Оно і дивне і сумне, що деякі отці духовні того не доцінюють. По сім як раз пізнати священників з „Діла“ загони-стість, доктринерство, ексклюзивність і нахабність, брак любови Христа і Его народу. Бож хто уперто і злобно киринить в справі так святій і многоважній, як організація християнська народа, а ще до того є священником, той є або крайнім загорілцем, нетерпимцем, або загонистим недовірком.

Священик з „Діла“ є лагідний на зло подібно як его „Діло“ є лагідне зглядом радикалів, а строгий зглядом проблемсків християнських організацій; він радикалізм толєрує а християнську орієнтацію осуджує і запевняє, що она зла і в нас неможлива, бо ніби то шкідлива.

Так виглядає терпимість священника з „Діла“. Він лютий на „станіславську орієнтацію“, а дуже терпеливо зносить радикальний наїзд на Русь хрещену. Він мабуть дуже часто сходить ся з радикалами, коли він такий для них толєрантний; він їм дозволить і „Громадський Голос“ читати „бо то добра часопись“ бувало і таке в станіславській диєцєзї; він на все дивить ся через далековид і нічо злого не бачить, навіть „Січі“, з котрих священники виключені статутами, чи лєгги его не разять, він бо так зжив ся з радикалізмом, що сам не замітив як опинив ся між ворогами християнської справи і там находить через мікроскоп порошиви і трісочки і сейчас розголошує по всім усюда про станіславську кириню. Він працює вправді, але его праця є незгідна з покликанєм священника. Він є рабом лїнивим, що таланти свої позакопував. І ще й чванить ся, що ось то, що він вирабляє, то певно зарадить у станіславській диєцєзі радикалізмови. Се не буденний оказ священника патриота з „Діла“.

X.

До того ще й сьміє він відзивати ся в „Ділі“ про терпимість і обьяснити, як то він розуміє її. „Не говорю каже він, про терпимість блуду“. А о щож тут ходить священникови з „Діла“, сьмію запитати? Таже Прєсєвь Григорий єдино против блудів Ваших і наших і блудів народа вступує. Як плитко священник з „Діла“ бере справу так поважну, виходить далше з его слів, бо каже „говорю тут о терпимости суароти личностей, розумію тут далше терпимости суароти відмінних поглядів на ту саму річ в справах сумнівних“.

Отже тут ходить о справи сумнівні чи конкретні, ходить о личности чи справи християнські? Що за лєгіка, що за розумне виясненє станіславської орієнтації? Ходить о се як побороти радикалізм, як ввести нарід в християнство практичне в усіх обьявах житя а він говорить о терпимости личностей о терпимости справ сумнівних в тій самій справі. Таже нац.-демокр. табор є на скрізь ліберальний, се вказує его програма хитро списана, доказує тактика, прєса, ціле жите-бує национ. демократів, а автор статї з „Діла“ хоче, хоч сего бажав на разі не виявляє, через национ.-демокр. демона ухристиянити суспільність руску. Шкода, отченьку, Вашої роботи! І називає сю справу сумнівною, себто хоче сказати, що не знати, хто ухристиянить нашу суспільність чи ми национ.-демократи із нашим „Народн. Комітетом“, „Ділом“, „Свободою“, „Новим Словом“, „Літературним Вістником“ і т. д і т. д. чи Ви клєркали-суспільники із своєю програмою і „Русланом“.

І в додатку називає ще терпимість відмінну на ту саму річ т. є на блуд терпимостию. Навіть терпимість зглядом блуду називає священник з „Діла“ хоч важною але зрадливою. Таких куріозів годі таки пропустити, бож то не борба о виясненє справи а крайне неучтво як раз для того, що то пише священник в „Ділі“. Він відмовляє Епископови станіславському терпимости личної і в справах сумнівних в поглядах відмінних на ту саму річ. Так Епископа свого понижати злобно крутіством потрафить хіба священник з „Діла“.

Він не може зрозуміти, що справа поглядів є річ дуже ховзка і обосічна. І Лютер, Керуларий, Наумович і ціла черга відступників католицьких в новійшій добі в Німєччині і Франції руководили ся поглядами після них також сумнівними в тій самій справі і они бажали, щоби Церков була толєрантною на їх блуди і для їх личностей. Тимчасом Церков їх безпощадно осудила, і їх личности опини-

лись поза порогами католицької Церкви. І они певно нарікали на нетерпимість, на гоєнє на нетолєранцію і т. д.

Подібно робить священник з „Діла“. За се, що Епископ виступає (а він повинен знати, що Епископ то Церков) проти дотеперішнього туманєня народа, котре відбивав ся на житю релігійнім і моральнім народа відємно і хоче після обставин положити кєнець одурюваню і знасилуваню чувств християнських ворогами народа, а в потреби потягне до отвічальности і навіть суспендує, то священник з „Діла“ зве то нетерпимостию то личностей то поглядів на ту саму річ в справах сумнівних. Красний то сумнів, як нарід точить радикалізм і фізично і морально! Тут нема ніяких двох доріг!

Священик в „Діла“ навіть не соромить ся, коли він взагалі є священником, видобувати, хочби припустім і правдиві деякі хибя свого настоятеля і пана в прилюднім органі. Якже Ви учате нарід? Дайте но Вашу допись розібрати моралістови, кільки він там найде промахів проти IV. заповіді Божої!?

(Кєнець буде).

На що належить уважати при науці в середних школах?

(З нагоди нового шкільного року).

Кождий совісний наш педагог повинен в нагоди нового шкільного року задати собі повисше питанє. Є оно для нас дуже важне. Минулий рік показав нам страшні події в нашій шкільництві. Згадаймо лише такі події: Убийство учителя, частє і чинне зневажанє учителів (в одній гімназії побито аж двох учителів), збезчещєне гробів і прибитє хрєстів на дверях учителів, страйки, домаганє настановленя „инших“ учителів, битє шибє безпосєредно по концертї Шевченка (отже по таким ідейнім свьятї і не при кінци року, аві по конференції), переходи учеників по матурі на безконфєсійність і пр.! Ту повинні ми, педагоги наперед подумати, як маємо поступати. Правдою є, що і ріжні люди мають вплив на молодіж, а тимчасом повинні лише учителі мати той вплив, бо подекуди дві третини учеників виховує ся по бурсах під доглядом педагогів, а по станциях не багато, коли відчєслимо тих, що живуть у родичів. І ся обставина дає багато думати.

Годі і не місце тут широко розписувати ся. Причин невідрадних тих подій є багато. Одною з тих — то безідейність, та правдива „мізерия“ наших учеників. Є се страшна рана молодєжи, з се зимна скєла „без серця, без духа“, є се, сказав би я, отвертий гріб, в котрім усе гниє. На се треба уже не абьякого ліку. Ту треба співділєня усіх учителів, ту треба впровадити в рух всі середники вихованя.

Ідучи до сеї ціли, треба спершу піднести вимоги науки, але рівномірно і рівночасно всіми членами збору так, щоби не ділили ся они в уяві учеників на „популярних і строгих“, бо нема лиха над тих перших людей, котрі на відповіді учеників дивлять ся „через пальці“! Можна від ученика жадати материялу в пізнійшій речєнцї (вїмково), але віколи его не дарувати.

Найбільшу вагу треба класти на ідейні моменти, чи в житєписях славних мужів, чи в оповіданях, як в науці історії, так при читаню клясків і пр. Належало би нам також як найчастійше і найобширнійше обговорювати твори таких наших письменників, а передовсім баллади Шіллєра, котрі мають глибоке виховуєчє і ідейне значєнє.

Не даром сказав Толстой що: „Шіллєр вічно буде жити, а Гєтого забудуть“. Очевидно, що до такого викладу — лекції належить совісно приготовити ся. Треба звертати увагу учеників на історію штуки і зацікавити нею, бо то великий, чудний луч для світогляду ученика. Не треба забувати попри численні німєцкі публікації з того поля, також на письма Гоголя на ті теми (Виданє Маркса — Петєрбург). При поручуваню лектури треба мати на увазі поважні, передовсім наукові твори. Коли би так пр. історик чи фільольог піддав ученикам прочитати історію візантійської літератури від 3. або 4. ст. по Хр.! Яке багатство і ріжнородність тем, яка чудова мозаїка, як широкий овид та яке велике спорідненє з нашою старорускою літературою!

Там знайде ученик пр. про такого співака, як Романос-а, творця пісєнь о чудових напївах, котрі у нас і доси хоч недбало сївають ся, от пр. такий кондак свьятоїорданський „Явился єси дньєсь вселєнній“. Ту ученик дочитає ся, що сї піснї викликують подив на Заході у вчених, котрі вслухують ся в них, як в шум лісного вітру та в великим пієтизмом бачать в них високу ідейність та ніжну скалю чутя людского серця — душі, а ми? Маємо їх і обходимо ся з ними більше чим байдужно. На подібний лад сївало ся і „Слово о Полку Ігорєвім“ і Псалми Давидові! От і дорога до нашої Церкви! Ту міг би і катєхит і учитель співу взбудити практично замилованє до нашого обряду, якого не набере ученик хоч би „викував“ всі тези проти протєстантизму.

Не ширім пєссимізму між молодєжию, а в тій ціли держім в порядку наші материяльні відносини. Тоді з весєлєстю входить ся до кляси і уділює ся її „молодій братнї“. Належить тому і дотепно послєгувати ся, як се добре завважав в одній педагогічній статії радник п. Кєпач, бо тим піддержує ся інтерєс і ідейність учеників.

Се повинні мати на увазі не лише учителі в клясі, але також настоятелі бурс, бо инакше виховує бурсачєнків ладом касарні і тоді не дивуємось, що абітурієнти на своїх вїздах нарікають на ті бурси, де „кривили душею“. В противнім случаяу лучше буде, як ученики будуть в більшій скількости по станциях у міцан, ремісників, службї зелєзничої і т. и., бо там бодай пізнавав ученик родинне жите тих людей і жите, якого Німєць велить учити ся кождому „ва вандрівцї“. З другої сторони ті станції піддержували і наш міцанський елемент, який тепєр до краю збіднів і занєнав морально.

Звернувши працю нашу хоч би в тім напрямі, то є викоріненю безідейности у нашої молодєжи, зробимо для неї і суспільности дуже багато, та сей шкільний рік замкнено дасть Бог додатно, а не так прикрим вражєнєм, як рік минулий.

Профєсор.

„Під громадянський суд“.

В статї „Діла“ під повисшим наголовком дня 11. верєснєя ч. 8.484 вимієрено нашому народному учительству, як також учительству середних шкїл, яке вже не то іза се, що гуртує ся під християнсько-суспільним стьгом, лише хочби іза того, що передплачує, або читає „Руслана“, тяжкий полїчник, якого ні-один чесний чоловік не міг би прийняти мовчанкою.

Зачинають ся, як видко, для учительства українського тяжкі часи, коли вже национ.-демократи аж в так мерєвний спосіб хотять накинати свою волю на его особисті перєсвідчєнє.

Давнійше громами кидали на нас чужі нам ніби наші зєврхники за всяке читанє або переховуванє не польских книжок і часописий. Тепєр полєкшало трохи бодай під сим зглядом, що хоч вільно народному учителєви мати свою бібліотєку і читати українські часописи. Так щож, минув гнет із сторони польских ріжного рода загорільців, а приходить тепєр гнет із сторони таки своїх „народних верховодів“. Тепєр вже сю роль загорільців, тільки иншої породи, сповняють наші национ.-демократи з „Діла“, обурюєчись на нас за те, що ми відважили ся передплачувати „Руслана“. Уважають нас, Українців-учителів народних і середних шкїл менше характерними, коли ми передплачуємо собі часопись, котра не подобає ся национальним демократам з „Діла“. Осє що пише межє иншим „Діло“:

„Християнські суспільники користувались до ввєдженя найординарнійшої коррупції в наше учительство народне і середне, що виконували і виконують звичайний шантаж на менше характерних одиницях з поміж учительства, спонукуючи їх підписувати християнсько-суспільну програму або бодай заперєнумерувати „Руслана“, та обіцуючи і роздаючи за те посади.“

Далше пише „Діло“, „що „Руслан“ ровнів свідомо нечесну демагогічну кампанію проти „Діла“, українських послєв і Народного Комітєту, обчислену на піддурєнє народного учительства, в той сам час, коли незалежний український табор веде важку кампанію про-

ти Кр. Ради шкільної і її польонізаційних замахів на українське шкільництво й учительство.

Ось до чого вже дійшли націонал-демократичні письменники, що підсувають своїм читачам ненависть і погорду супротивних учителів, що важилися заперенумерувати собі „Руслана“, називаючи їх менше характерними, що за пренумерату часописи „Руслан“ малиб одержати посади. Отже по думці ред. „Діла“ народне учительство і весь народ мав би уважати таких учителів, передлатників „Руслана“ „менше характерними“ і карьеровичами! Що в слід за тим піде, можна легко здогадатись — ворогованя супроти таких учителів, або інакше спіймане сих особливо легковірних в націонал-демократичну неволю з тим застереженням, що кожний учитель народних і середніх шкіл має читати і пренумерувати лише такі часописи, які поручать націонал-демократи.

Вибачайте, націонал-демократи, однак супроти такої напрасности ми собі застерігаємо свободу і вашого менторства не потребуємо. Нам наша воля миліша. Ви народне учительство в різних часах ріжними епітетами трактували; вже нам досить польської неволі, не хочемо піддаватись ще під вашу.

І будемо далі пренумерувати „Руслана“, хоч доси сидимо на найгірших посадах. Оцінку вашої характерности лишіть для своїх, котрі ще на вашій „народній роботі“ не пізнали ся.

Що до мнимої демагогічної кампанії „Руслана“ на піддуреня народного учительства, то ми є свідомі того, що т. зв. неважкий український табор, який „веде важку кампанію проти кр. Ради шкільної і її польонізаційних замахів на українське шкільництво і учительство“, веде сю роботу як раз для демагогічних цілей про око, щоби ніби показати, що щось робить ся, та щоби собі через те вискати для своїх партійних цілей більше розголосу і мандати. Се все уважаємо роботою лише на письмі так, як доси ніхто єї не зачепив поважно.

Сю вашу роботу як раз спричинили поважні статі в „Руслані“, сю вашу роботу як раз спонукують польські партії, які переліцтовують ся, щоби сю велику учительську армію запрягти до своїх партійних возів. Ви то зрозуміли і даліже собі удавати великих приятелів народного шкільництва і учительства. Боже вам помагай! Коби тільки ваша робота вийшла на добро народа.

Деж ся Ваша робота в практиці? Що зробили нац. демократичні последи доси для народного шкільництва і учительства?

Відповідали переслідуваним учителям: „нас то нічого не обходить“.

Хто заманював учителів в христ. суспільний табор? Чейже сама редакция „Діла“ много раз притиками гуду учителів відсилала.

Саміж последи націонал-демократичні звертали переслідуваних учителів лише до п Барвіньського і проф. д-ра Студинського, хоч є також о. канонік Чапельський дир. Савицький членами кр. шк. Ради.

Самеж „Діло“ хоч би і в згаданій статі звертає увагу нечесних людей, щоби користали в добродушности і учинности вождів християнських суспільників.

Ну, панове нац.-демократи з „Діла“, наше учительство не є вже на стільки безрозумне, щоби вашими писаними огнисто, мов на жарі фразами, дало ся відстрашити і втопатись в багні ваших політичних пересвідчень. Нашим поглядам дайте спокій, а ми при иншій нагоді, скоро провіримо і доповнимо деякі дані із вашої патріотичної роботи для народного шкільництва і учительства, будемо старатись оголосити їх для прилюдної відомости. Нехай народ наш пізнаєть, куди веде ваша робота, яку піддамо також під громадянський суд.

Учителі народних шкіл, передлатники „Руслана“.

НОВИНКИ.

— **Календар.** В неділю: руско-кат.: Симеона; римо-кат.: Підвиж. св. Хреста. — В понеділок: руско-кат.: Маманта; римо-кат.: Нікодема. — Ві вторник: руско-кат.: Антіма; римо-кат.: Корнилія.

— **Скликанє соймів — без галицького.** В нішній „Wiener Zeitung“ появил ся цїсарський патент, скликаючий сойми Сольногорода, Дальматії і Передарулянії, Гориції і Гради-ска, однак що до галицького сойму нема ніякого рішеня і не буде мабуть скликаний. Правительство слухно боїть ся, що українська обструкція загатить праці сойму на самім вступі. Вину за нескликанє галицького сойму поносить всепольско подоляцка спілка, яка поваливши компромісову предлогу, тепер ніякої розумної предлоги не вміє внести і протягає полагоду виборчої реформи в нескінченість. А тимчасом краві каси пусті, а через се покутує в першій ряді народне учительство.

— **Зарядженя проти холери в Галичині.** Щоби на случай холери можна було розпоряджати відповідною кількостію лікарів, намісництво звертає увагу лікарів, що міністерство внутрішних справ признало рескриптом з 8 жовтня 1910. р. ч. 36,867 лікарям по 30—40 К диети за протихолерні чинности відповідно до місцевих обставин, а в случаю експонованя лікаря поза его осідок признає зворот коштів дорожа там і назад.

Намісництво просить отже тих лікарів, управнених до виконуваня лікарської практики, котрі мали би намір взяти на себе обовязки ревізійного або холерного лікаря, щоби зголо-сился ся особисто до санітарного бюро намісництва для підписаня відповідної декларації, або щоби надіслали таку заяву листовно до згаданого бюро і виразно зазначили, чи готові є до повненя згаданих обовязків в якій небудь місцевині краю, чи може в місці свого осідку.

Сі енергічні урядові заходи проти холери мають своє виясненє в телеграмі, яка вчера наспіла з Будапешту, а яка говорить: „Урядово доносять, що в Будапешті захорувало 7 людей на азійську холеру. Заволічено її до Будапешту з виноградом з околиць, навіщеня холерою. Холера ширить ся в астрашаючий спосіб між руским населенєм Угорщини коло Мункача. Населенє ставить ся ворожо до „холерних“ лікарів, підозрівуючи їх о те, що затрокують людей. Санітарний надіспектор, висланий в гори з рамени правительства для надзорваня навіщених поше-стю сіл, був приневолений утікати, бо хотіли его вбити. Правительство успокоює населенє. Доси стверджено около 800 випадків холери, з того около 100 покінчило ся смертю“.

Також на Буковині взяли ся власти до енергічних протихолерних заходів. Ось що телеграфують з Черновець: „З причини поширеня холери в Румунії будуть піддані всі чужинці в Румунії і балканських держав б-дневній карантанії. Також подорожні з Букарешту будуть при вступі на буковинську землю під пильним дозором. До Черновець заборонено ввозити з Румунії мильони, риби і т. д.“

Найновіші вїсти про холеру невеселі: В Опорці, в скільським повіті, занедужала на холеру ще одна селянка так, що в попередно оголошеними є вже в Опорці 3 особи недужі. В Славску, того самого повіта, також занедужала одна особа.

Два случаи мали вже лучити ся в Ту-хлі, Сморжу, а крім того в инших селах біля Сколього, а крім того в стрийським повіті не могла відбутись дня 10. с. м. одна з визначених розправ, бо особи, походячі із села, обнятого холерою, зістали ізза обави рознесеня холери, првдержані жандармерією.

— **Новє живлове нещастє.** Сян і доохрестні ріки виляла вже сямий раз і затопила все довкруги. Всі дороги і села залиті. Сіно понесене водою. Вода несе копиці вїсва. Рознука мешканців безмежна. В Перемішлі заляв Сян всі низше положені улці. Филі пірвали військові ланні, а жовніри ледво спасли ся.

З Судової Вишні телеграфують, що тамошня ріка Вишня, яка перепливає через місточко, небувало піднесла ся понад стан, зірвала міст, а описля знищила кільканайцять міщанських домів, прям. дїм Калити, Чоби, Грядишина, Кочми і Кереня. Ціле майно знищенє, хатні предмети плавають по ріці, збіже і сіно поплило. Розпуку зруйнованих родин годі описати. Кількадесятя родин без даху; жінки голосно плачуть. Шкоди величезні — поміч безпозволочно потрібна.

— **Зменшенє фреквенції.** Сего року записало

ся до І. клася середніх шкіл у Львові о 237 учеників менше, чим минушого року. Так відбиває ся материяльна недоля на школах.

— **Протест проти сторонничости.** „Громадський Голос“ (ч. 37) подає до відома: „Управа українського радикального сторонництва ухвалила вислати до президії товариства „Сільський Господар“ письмо з протестом проти невластивого постушованя президії сего товариства в справі красової конференції з приводу живлових нещастя, яку склало се товариство лише в порозуміню з урядою націонал-демократичного сторонництва, помінаючи радикальне сторонництво.“

Ми також висловили поки що в „Руслані“ негодованє ізза сторонничого поведеня президії „С. Госп.“, бо до ратункового комітету повинні входити також представники християньско-суспільного сторонництва. „Сільський Господар“, товариство всенародне, его обовязані всі без ріжниць партійних поглядів перипрати, але й всі мають право домагати ся предметовости в поведеню президії супроти поодинокі сторонництва.

— **Русофілі при агітації.** Кружок Русскихъ Дѣвиць устроєно з днем 14. с. м. вїбито курс для безграмотних служниць. Як нам доносять, є се курс говореня, а властивє каліченя по російськи, бо жінки русофілів хотять, щоби і їх „служанки“ говорили до них по російськи, а не на „язьку пастуховъ и свинопасовъ“.

Звертаємо на сей курс увагу наших культурних товариств і нашого львівського громадянства. Час би хоч тепер відновити житє по товариствах курсами для неграмотних, відчитами, аматорськими кружками і товаришськими сходинами. Се відносять ся до всіх львівських і підльвівських читалень „Прогрєсїти“, до „Сили“, „Борби“, „Львівської Русь“, львівських „Соколів“ і взагалі всіх товариств. Совливі ферії проминули — час до праці!

— **Пощо робити рекламу?** Перед кількома днями появил ся у „Ділі“ звіт про усіхні відпоручництва львівських Русинів в справі народної школи ім. М. Шашкевича у предсїдника Львова Наймана. Автор звіту, хоча чи похвалити ся успіхом, перехопив ся аж по за правду і виписав похвалу для предсїдника Наймана, що він ман заявити, що є прихильний для Русинів, а лише львівска рада громадска не дає ему змоги показати тої прихильности. Тимчасом в четвер прилюдно заявив предсїдник Найман на засіданю міської ради, що звіт „Діла“ минає ся з правдою, бо він нічого подібного не обіцяв руському предсїдництву. „Діло“ повинно поторгати за уха свого містифікатора, щоби без потреби не вводив рускої публіки в блуд і не робив реклами тим, що на неї не заслугоють.

— **Холмські торжества.** З Холма доносять: На неділю (завтрішні) торжества з приводу утвореня нової холмської губернії мають прибути також москвофіли із східної Галичини. В часі торжеств відбуде ся засіданє холмського православного брацтва. Окрема часть сего засіданя буде присвячена пошанованю православних „мучеників“ в Галичині.

— **Радикальні молодці** скликають свій зїзд в днях 3, 4. і 5. жовтня с. р. до Львова. Що радикальної молодежи так велике число в нашій краю — сему винувати також такі „святцевники з „Діла“, які поблажливо дивлять ся на те, що на нашу молодіж закидають радикальні пауки свої сіти і сему не протидіають.

— **Перський реґент** переїздив вчера в полудне салюновим возом через Львів в Відня до Підволочиска.

— **Арештованє опришка.** Поліція спіймала вчера Йосифа Дулика, який оводі поколов ножем овочарку при ул. Пекарській. Дулик звиняє ся, що овочарка обідала поборгувати, а коли потім домагала ся заплати і ударила его в лице, він вхопив зі стола ніж і поранив єї. Далше слідство веде ся. Дулика замкнено в арешті.

— **Галицим купелевим місцевинам** не повів ся сегорічний сезон. Число гостей було о 15.000 (се є о четвертиню) менше чим в минулім році. На поодинокі місцевини припадає з сего числа: в Криницькі було менше о 1,876 гостей, в Шавницькі 1,064, в Трускавці 441, в Риманові 200, в Рабці 772, в Жегєстові 427, в Любіні 486 і т. д. Причиною сего були „тяжкі часи“.

— **Мандрівка жидів на захід?** На всенімецькім зїзді в Вроцлаві адв. Кляс заявив, що га-

лиці жиди наміряють перенести ся на захід межі німецьке населенє і що много жидів таки справді переселило ся з Галичини до Німеччини. Адв. Кляс висловив небезпеку, що жиди зруйнують німецького хлібороба і робітника і длятого жадав замкненя границі перед жидами. Отже если Німці боять ся жидів, то що має сказати на то галицький мужик, робітник а хоч би й інтелігент, яких не мало сидить в жидівських кишнях. Адв. Кляс дуже помиляє ся що до наміру переселеня жидів на захід. У нас жидам так добре, що навіть в самім Єрусалимі не було їм ліпше. Вправді наш жид розпиває нарід, деморалізує его, обманює, обдирає за безцін в батьківщини, кпить собі з „гоя“, а мимо того „гой“ купує все у жиди і продає жидови і без жиди не може обїйти ся. По щож мав би той жид покидати нашу певну Галилею і їхати до непевної Німеччини, коли ще цілком не висав Галичини? Скорше сто наших господарів поїде до Канади, чим один жид мав би переселити ся до Німеччини.

— **Пробна мобілізація в Данії.** Вчера заряджено в цілій Данії пробну мобілізацію. О год. 6. рано відозвали ся в цілій місті всі дзвони, які дзвонили три години на знак спокоху (алярму). У всіх містах розліплєно оповістки про мобілізацію. Крім того повідомленє населенє про мобілізацію з помічю труб і бубнів. Думають загально, що пробна мобілізація випала вовсім добре.

— **Небезпечне китайско-япанське непорозумінє.** Япанія вручила оноді китайському правительству ноту з домаганями в справі насильств, яких жертвою впало кількох япанських жовніврів в Ганкав. Япанія домагає ся оправданя, покараня винуватих, заплати відшкодованя, якого висота буде пізніше визначена. Япанський посол заявив, що Китай мусить сі домаганя сейчас сповнити, в протівнім случаю Япанія розведе енергічну акцію.

Петербурська телеграфічна агенция доносить, що Япанія поставила супроти Китаю такі домаганя: Покараня винуватих, відшкодованя для покривджених весукокою Япанців, формальне перепрошенє в Токіо, оправданє Гангсьюна перед япанським консулом в Нанкіні, дефіляда війск Гангсьюна перед япанським консулятом в Нанкіні. Сі помірковані домаганя поставила Япанія певно під впливом Китаю, однак сумнівають ся, чи Гангсьюне сповнять їх.

— **Виміна профєсорів.** Віденські дневники доносять, що університет в Колумбії висилає до Австрії проф. Юрія Штюрта Філертона, який виголосить філософічні виклади на університетах у Відні, Градці і Інсбруку. Натомість, Австрія висилає проф. Йос. Шлюмпетера з Градця до Колумбії і инших міст американських.

Оповістки.

— **Новий тайний радник.** „Reichspost“ доносить, що цїсар надав князєвє єпископови Відня о. д рови Піфльови достоїнство тайного радника — ексцеленції.

— **„Український театр“ у Львові.** Ві второк дня 16. с. м. виставить „Український театр“ в прегарній салі „Малого театру“ (ул. Оссо-льських ч. 10) комедію славновісного скандинавського писателя Бернштерна-Бернсона п. з. „Новоженці“. Є се перший твір на нашій сцені сего автора, що так симпатично відносив ся до змагань нашого народа.

Перед сєю комедією відіграний буде драматичний етюд нашого відомого письменника О. Олеся п. з. „О сінє“. Твір сей, незвичайно цікавий своєю будовою, виставлений в останнім сезоні в театрі М. Садовського в Києві, веднав собі цілковите приваженє критики і був найгарнішою новинкою в останнім році.

Представленє закінчить ориґінальний етюд в 1 дїї В. Євтімовича: „По той бік казків“. Початок вистави о год. 8. вечер.

Ціни місць: Льожа на 5 осіб 9 К, кісла від 1 К 99 с до 1 К 20 с, балкони по 1 К 50 с і 1 К, для учеників, війска і селян від год. 7-30 вечером білєти по 55 с.

Ранше продає білєти книгарня Тов-а ім. Шевченка і від 5—8 каси театру.

— **З красової Ради шкільної.** Кр. Рада шкільна іменувала Юрія Гаха заступцем учителя школи вправ в мужескій учительській семінарії в Заліщиках, а Романа Герасимовича, учителя народної школи в Газах тернопільськрх, заступцем учителя школи вправ в муж-

учит. семінарії в Тернополі. Рада шкільна кр. іменувала в народних школах: Антонину Барнасеву і Марію Люквіну учительками 5-класової школи в Сколю; Олександра Кручковського учителем 5-класової мужескої школи в Підволочисках, Ангелу Петриківську учит. 5-кл. школи в Старій Соли; Олену Смідовичену учит. 5-кл. школи в Щирці; Антонину Потурайну, Броніславу Колихонську і Ян. Савічку учит. 4-клас. жен. школи ім. Ядвіги в Золочеві.

— В Заліццях відбудуться записи і вступні іспити до мужескої учительської семінарії з причини пошести в дні 15. вересня с. р. Охочі ученики можуть отже зголоситися ще туди до школи.

— Устні іспити в учительських семінаріях розпочнуться в осінніх реченці в отсих днях: 1) В мужеских семінаріях державних в Рясеві, Станіславові, Тернополі, Самборі, Сокалі і Чорткові дня 22. вересня; у Львові, в Заліццях і Коросні дня 2. жовтня; в Старім Санчі 30. вересня поправчі іспити, 16. жовтня цілі іспити, 2) В женських семінаріях: а) державних у Львові 22, в Перемишлі 23. вересня; б) в приватних: у Львові п. Стршлалковської 22, в Станіславові і Тернополі 20, в Самборі і Стрию 22. вересня, Реченці письменного іспиту визначать дирекції поодиноких заведень.

— Щепи на продажі Господарська школа Товариства „Просвіта“ в Милованю має на продаж сеї осени щепи власної продукції, а передовсім деревця яблук, вишень, черешень і сливок по 90 сот. за штуку. При більших замовленнях опуст. Карлові дерева яблук і грушок дво- і трьлітні по 80 сот., 1 К в найкращих сортах. Однорічні карлові по 50 сот. Замовляти під адресою: Господарська школа Товариства „Просвіта“ в Милованю, п. Стривганці над Дністром.

Посмертні оповідки.

— О. Кипрія Корнилий Козловський, парох Устечка над Дністром, заліщичкого деканата, упокоївся дня 6. вересня заосмотрений Найсв. Тайнами в 62. р. життя. В покійнім зійшла в могилу небуденна одиниця для Церкви і для народу. Знаменитий богослов полишив по собі гарну бібліотеку богословську. Як духовні так рівнож світські свої обовязки сповняв в надзвичайною точністю. Не було акції Пресовь. Владик, якої животовністю Покійник не захопився та не перевів в життя і яка би не полишила в его парохії тривких успіхів завдяки великому організаційному зміслові Покійника. Церков устенська ввором для доколичних сіл. Рівнож над просвітою народу і над его економічним двигненням працював Покійник. Заходами его збудовано дім Читальні „Просвіта“, а каса в Устечку то одна з перших в повіті. На его імя прислали до каси переселенці з Америки і по кілька тисячів. Всі інституції, що стояли під его проводом, розвивалися знаменито а все те робив Покійник в покорі і смиренности. Давав багато на всі інституції та все так, „щоб не знала ліва, що дає права“. Не диво отже, що на его похорони, які відбули ся в понеділок, дня 8. вересня, прибуло 20 священників і сотки населення з доколичних сіл. В понеділок попрощали они свого собрата, а парохіяни „тата“ тихими молитвами і бажаннями: Земля хай буде йому пером і вічна пам'ять!

Телеграми

в дня 13. вересня.

Відень (ТКБ). Архієп. Франц Фердинанд виїхав вчора вечером о год. 10. окремим поїздом на маневри в Чехах.

Прага (ТКБ). На вчерашніх зборах чеських парламентарних послів і б. соймових прийнято без супротивлення резолюцію постійної посольської комісії, яка домагає ся без проволочного повороту до конституції через розписане соймових виборів і переведення виборчої реформи. Резолюція висловлює дальше повне довіре для діяльності і тактики постійної посольської комісії.

Царгород. Один із вступців тридержавного союзу заявив вчора в розмові, що б о л-

гарско-турецкий мир буде вкортці довершеним фактом.

Рим (ТКБ). „Tribuna“ доносить з Парижа, що французке правительство іменувало відпоручників міжнародної комісії, яка має управити границі полудневої Альбанії.

Атени (ТКБ). З доброго жерела вивеняють, що грецько-турецкі переговори є на добрій дорозі. Великий везир запевнив представника Греції, що договір буде за кілька днів підписаний!

Софія (Болг. Аг). Болгарский король іменував ген. Редка Дімітрієва послом при російським дворі.

Тонію (Пет. Аг). Тутешний представник Китаю заявив японському правительству, що китайське правительство є готове прийняти домагає Яванії. Пільний маршалок Ямагата уважає покищо вислани війська до Китаю передчасним.

Відень (ТКБ). Вчора оснував ся у Відні міжнародний комітет для поратунку і першої помочи з осідком у Відні.

Відень (ТКБ). У прибувшій до Марієнбаду пані Галціньської, жінки лікаря з Грачаніці, в Босні, стверджено холеру. Була она вже недужа перед своїм виїздом, але прояви недуги не викликували підозріння. Заряджено середники обережности.

Міністерство залізниць доносить, що цілий гарнітур поїзду, яким їхала п. Галціньська, по видофанку его з руху, піддано дезинфекції.

Будапешт (ТКБ). Вчора рано стверджено 4 нові случаи підозрілі о холеру. З провінції доносять про 10 нових случаев, а про 1 смертельний.

Загреб. Краєвий санітарний департамент оголошує 6 нових случаев холери. Дві особи померли. Доси було в Хорватії загалом 117 случаев холери.

Господарські, промислові і торговельні вісти.

Комунікат Красового Союзу для збуту худоби з торгу на безроги у Відні дня 9. вересня 1913. Загальний згін вивосив 16.801 штук; з того доставлено з Галичини 2.750 штук.

Нотовано ціни: за безроги галицькі молоді, легкі, Пріма 1:40—1:44 К, за тяжкі і товсті, Пріма 1:40—1:43, за середні і гірші 1:20 до 1:36, за старі і вибраквані 1:16—1:24 К.

Тенденція: Сей згін був супроти попереднього о 2.643 безрог молодих, як також о 2.874 безрог товстих слабший. З причини достать слабого згону, попит був дуже живий безроги молоді віднесли ся на ціні о 4—6 сот. в Пріма сортах, середні і гірші плачено о 3—12 сот. більше. Також безроги товсті плачено дуже добре а іменно Пріма сорти о 4—5 сот., а у всіх прочих сортах о 6 сот. більше.

Комунікат Красового Союзу для збуту худоби з торгу на рогату худобу у Відні, дня 8. вересня 1913.

На торг згінано: Худоби тучної 2.702 штук, в тім 2.297 волів і 618 бугаїв; худоби худої 1.000 штук, в тім 630 коров і 257 буйволів; разом 3.802 штук.

Плачено за 100 кг. живої ваги в коронах: за воли німецькі „Пріма“ 102—118, середні 92—100, гірші 82—90, за воли угорські, сиві, „Пріма“ 93—106, середні 88—96, гірші 80—85, за воли угорські красі „Пріма“ 104—120, середні 92—102, гірші 82—90 К.

За бугаї „Пріма“ 92—96, середні, і гірші 76—90, за корови „Пріма“ 84—96, середні і гірші 70—82, за буйволи „Пріма“ 60—68, середні і гірші 40—58, за габлі „Пріма“ 40 до 66 К.

Тенденція: Згін сеготижневий був супроти попереднього о 1.206 штук слабший. Слабий згін спричинив трохи живійший попит і тому плачено бугаї і габлі о 4—6 К більше. Також на худобу тучну попит збільшив ся і плачено єї по ціні нотованій попереднього торгу, але по більшій часті о 1—2 К більше. Середні сорти, як також корови і буйволи мож було продати о 4—6 К більше

Перше і одинокое Руске Товариство Взаїмних Обезпечень на житє і ренти

„КАРПАТІЯ“

Почетний президент: Єго Ексцеленция митрополит Андрей гр. Шептицкий.

„Карпатія“ вибудована на найсоліднійших основах.

„Карпатія“ приймає обезпеченя на житє у всіх найдогіднійших комбинаціях при найкориснійших умовах: на дожитє, посмертні капітали, посаги і ренти.

„Карпатія“ дає обезпеченім всякі користи, які може дати нинішний стан техніки обезпечень на житє і солідне, оглядне діловодство: основана на взаїмности і має на увазі лиш хосен своїх членів. Чисті зиски вертають ся яко членські дивіденди.

„Карпатія“ видає поліси, які по трьлітнім тривку стають неоспоримими і незападальними.

Нема жадного иншого руского асекураційного товариства на житє лише одна, однісінка „КАРПАТІЯ“

Обовязком кожного щорого Русина є підпирати лиш своє асекураційне товариство і обезпечуватись лиш в „КАРПАТІИ“.

„Карпатія“ передає всюди спосібним і ретельним людям по містах і селах свою агентуру.

Найпевнійшим способом оцадности в обезпеченя житє. Кождий хто хоче забезпечити своїй родині красшу будучність, своїм дочкам посаг, або собі удержанє на старість, най обезпечує ся на житє в „КАРПАТІИ“.

Короткий час своєї діяльності „КАРПАТІЯ“ здохнула собі загальну прихильність і довіре навіть в чужинці, та за короткий час свого істнованя позискала 1495 внесків на суму обезпеченя 5,123,004 К, з того виставлено 1118 поліс на загальну суму обезпеченя 3,595,500 К з річною премією 163.666 К за 53 с.

Ближші інформації що до обезпечень і агенції уділяє Філія товариства у Львові, ул. Руска ч. 18 коло „Дністра“. Філія приймає також зголошеня внесків на обезпеченя на житє і ренти. (449)

Вже час

замовляти природні літургічні

ВИНА

в

Народній Торговлі

Австрійські по ціні	106 К за гект.
Тирольські	106 " " "
Лісса (червоне)	120 " " "
Гегеліяські	132 " " "
Самородвер	142 " " "
Спеціальний Самородвер	180 " " "

Ціни розуміють ся франко Львів, отже фрахт оплачує замовляючий лише зі Львова до своєї стації. При замовленнях нияше гектолітра до 50 літрів ціна підвищує ся о 4 сотки на літрі, при замовленнях нияше 50 літрів підвищує ся ціна о 8 сот. на літрі.

За бочки, звернені до двох місяців франко до „Магавину Народної Торговлі в Стрию“, звертає ся ціла почислена належність.

Поручаємо „МЕДИ ПИТНІ“ по 1:60 за літру. 568(8)

Чудові образи кисти арт. маль. п. О. Куріласа.

I. Пречиста Діва — Мати Руского краю.

II. Ісус Христос — небесний Учитель.

Сі чудові образи (одиноки на народних мотивах) виїшли вірно після оригіналів у всіх природних красках.

Ціна за пару оправлених образів: в рамках дубових в опакованем К 20— місячно К 3 „ золотих „ 24— „ К 4 „ магоньових „ 28— „ К 4 „ спеціальних „ 34— „ К 5

Висилає за посплатою або на рати: М. Кривецький Львів. Ринок ч. 10.

Рух залізничих поїдів

обовязуючий з днем 1. мая 1913 Р. після часу середно-європейского.

Замітка. Поїзди поспішні означені г р у б и м друком. Години нічні від 600 вечером до 5:59 рано означені підчеркненням чисел мінуткових.

Крізз до Львова

на головний дворець:

З Кракова: 2:25, 5:42, 6:22о, 7:25, 8:45, 9:55, 1:10*, 1:25, 2:20§, 5:30, 7:51†, 8:25, 9:40

*) з Тарнова. §) від 15/5 до 30/9 включно щоденно.

†) з Городка яг. від 1/6 до 30/9 вкл. щоденно. о) з Мостяск.

З Підволочиск: 7:15, 11:25, 147§, 21. 5:25, 10:30, 10:48†

†) з Красного. §) Від 15/5 до 30/9 вкл. щоденно.

З Черновець: 1207, 523*, 543*, 7:40, 10:28†, 1:45, 5:35, 6:31, 9:25

*) зі Станіславова. †) з Коломиї. †) з Ходорова в кождий день по неділі і святю.

Зі Стрия: 7:20, 9:00, 11:40, 12:00, 11 10:42§, §) Від 15/6 до 8/9 включно лишень в неділі і римо-кат. святю

Зі Самбора: 7:45, 9:55, 1:48, 8:30.

Зі Сокаля: 7:05, 1:00, 7:38.

З Яворова: 8:04, 4:20.

З Підгаць: 11:20, 10:20.

Зі Стоянова: 9:50, 6:30.

на дворець „Львів-Підзамче“:

З Підволочиск: 6:56, 11:05, 1:33*, 1:58, 5:06, 10:12, 10:31†

†) з Красного. *) Від 15/5 до 30/9 включно щоденно.

З Підгаць: 7:26*, 10:49, 10:01, 12:00§

*) з Винник. §) з Винник лиш в суботу.

Зі Стоянова: 9:31, 6:11

на дворець „Львів-Личаків“:

З Підгаць: 7:08*, 10:31, 3:03* 9:41, 11:43§.

*) з Винник. §) з Винник в суботу.

Локальні поїзди.

на головний дворець:

З Брухович: щоденно 6:55 щоденно: від 1/5 до 30/9 7:26

від 1/6 до 31/8 8:37, 11:00, 3:41, 5:15, 9:30

в неділі і римо-кат. святю: від 1/5 до 31/5 3:41, 9:30.

від 1/6 до 31/8 1:54.

З Янова: щодня: від 16/5 до 15/9 9:11, від 1/6 до 31/8 1:25

в неділі римо-кат. святю: від 11/5 до 31/8 10:10.

З Любіна: в неділі і римо-кат. святю від 11/5 до 8/9 9:00.

З Винник: лиш в суботу 12:16.

з головного двірця:

До Брухович: що дня: 6:00 щоденно: від 1/5 до 30/9 4:21.

від 1/6 до 31/8 7:24, 10:05 2:25, 6:15, 8:35

в неділі і римо-кат. святю: від 1/5 до 31/5 2:25, 8:35

від 1/6 до 31/8 12:47.

До Янова: щоденно: від 16/5 до 15/9 3:03, від 1/6 до 31/8 10:15.

в неділі і римо-кат. святю: від 11/5 до 31/8 1:11.

До Любіна: в неділі і римо-кат. святю від 11/5 до 8/9 2:25